

De sparsamma småländska
syskonen levde i armod, men
efter deras död
uppdagades sanningen

Rundqvistarna i Duvemåla hade miljoner gömda hemma på gården!

land levde efter de dygder de lärt sig av sina
föräldrar: De var sparsamma, gammalmo-
diga och levde under enkla förhållanden.
● Det var lätt att förstå att de borde kunna
stoppa undan en och annan slant av pensio-
nen, men ingen kunde ana den verklighet
som uppdagades när yngste brodern Mau-
ritz gick ur tiden i fjol: De excentriska sysko-
nen var goda för sex miljoner!

FOTO: ROONY JOHANSSON, GÖRAN LINDÉN,
JAN-ERIK KARLSSON OCH PRIVATA BILDER

TEXT:
GÖRAN LINDÉN

■ Den 30
mars 1989 av-
led en 83-årig
man vid Eke-
bo ålderdoms-
hem i små-
ländska Al-
gutsboda.
Hans fränfalle
väckte ingen
större upp-
märksamhet.

Vid begravningen var bara ett
fåtal personer närvarande.

Han hette Mauritz Rundqvist
och hade under hela sitt liv bott
på familjegården i Duvemåla,
norr om Emmaboda. Han hade
tre syskon — Martin, Herta och
Naëmi — och allihop hade bott
tillsammans på gården tills de
en efter en avled vid hög ålder.
Mauritz blev den siste i syskon-
skaran.

På bygden ansågs syskonen
vara ganska märkliga. Inte bara
för att de hade levtt tillsammans i
en hel mansålder utan också för
att de var så otroligt gammalmo-
diga, vidskepliga och extremt
sparsamma. De levde mycket
enkelt. Ja, många betraktade
deras existens som rena mi-
sären.

Men när Mauritz dog rullades
den häpnadsväckande sanning-
en upp. Överallt i det förfallna
huset hittades undagömda
pengar. Det var inte bara den
klassiska sagan om pengarna i
madrassen som besannades då
representanter för myndigheter-
na gjorde sin husesyn.

I en gammal burk som låg
gömd i ladan hittade man om-
kring 50 000 kronor i gamla sed-
lar från 1930- och 40-talen. Om-
räknat i dagens penningvärde

finna allmogemöbler som lockade
till budgivning, bl a en träkista,
en moraklocka, slagbord och
kökssoffa. Där fanns hemvävda
borddukar, lakan och handdu-
kar av fin kvalitet. Det mesta
hade aldrig använts. Vackert
vävda oanvända trasmatador sål-
des metervis på rullar.

En gammal chiffonjé och en
ekbuffé såldes för tillsammans
14 000 kronor. En vacker häng-
lampa för fotogenbruk gick för
drygt 8 000 kronor. Koppar-
bunkar, tennfat, gamla flaskor
från 1700-talet och en ännu äld-
re mynningsladdare eller mu-
sköt var bland auktionens rari-
teter. Totalt inbringade förrätt-
ningen nära 130 000 kronor.

Det sågs att någon ropade in en
bunt gamla böcker för en tia.
När han sedan kom hem och
bläddrade i böckerna hittade
han i en av dem fem välpressade
gamla tusenlappar från 1939.

Sparsamhet och stora kalas

Gården i Duvemåla där famil-
jen Rundqvist levde uppfördes
någon gång på 1700-talet. Men
det var först 1898 som Karl-Wil-
helm Rundqvist, 29, och hans
nyblivna hustru Emma Kristina
Pettersson, 28, flyttade dit. Em-
ma kom från Hällasjö. Hennes
föräldrar var rika och gården
blev den ståndsmässiga hemgif-
ten. Karl-Wilhelm kom också
från goda ekonomiska förhål-
landen i grannbyn Gransjö.

Karl-Wilhelm och Emma var
storbondefolk av den gamla
stammen. De var trägna och ar-
betsamma och höll sig nog som
lite förmer än vanliga bönder.
De betraktades som ordentliga
människor även om de inte var
speciellt kyrkliga. Sparsamhet
var en dygd i deras hem, men
samtidigt var Karl-Wilhelm och
Emma vida kända för sina stor-
slagna kalas under seklets första
årtionden.

De fyra barnen föddes mellan
åren 1902 och 1909. De fick en
sträng uppfostran och lärde sig
att föräldrarnas vilja var lag.
Kanske var de så hårt hållna och
tvungna av familjens samhörig-
egna vägar.

Herta var äldsta barnet. Hon
var en söt och energisk flicka.

Under en period tjänade hon pi-
ga i Permåla och Sjökvärns herr-
gårdspensionat. Hon saknade
inte beundrare men ingen föll i
god jord i faderns kritiska ögon.

Vid ett tillfälle i början av 1920-
talet hade Herta en friare. De
var båda överens och ville förlo-
va sig. En dag sade Karl-Wil-
helm till Herta: "Nu åker vi dit
och ordnar upp det här med
frieriet". När de kom fram till
Hertas fästman tog Karl-Wil-
helm genast till orda och frågade
hur det var med ekonomin.

Fästmannen hade en stor och
fin gård. Ekonomin var god men
han erkände samtidigt att han
hade en del lån. "Då blir det
inget med detta", sa Karl-Wil-
helm och vände på klacken. I
hans ögon var skulder en döds-
synd. När ekipaget rullade ut
från fästmannens gård visste
Herta att saken var avgjord. Far
hade sagt sitt.

En nyinflyttad granne var en
ungkarl med god ekonomi. Her-
ta hade ett gott öga till honom
och Karl-Wilhelm tyckte att
mannen kunde passa så han
skickade som brukligt var en bö-
neman till denne för att föra sa-
ken på tal. Men grannen var inte
intresserad så äktenskapspla-
nerna grusades än en gång.

När Karl-Wilhelm äntligen
hittade en passande måg ville
vederbörande inte själv. Närm-
are än så kom aldrig Herta eller
något av hennes syskon det äkta

skulle dessa sedlar när de var i
giltigt bruk vara värda omkring
en halv miljon kronor. Inflatio-
nen gjorde emellertid burken till
en synnerligen dålig investe-
ringsplats.

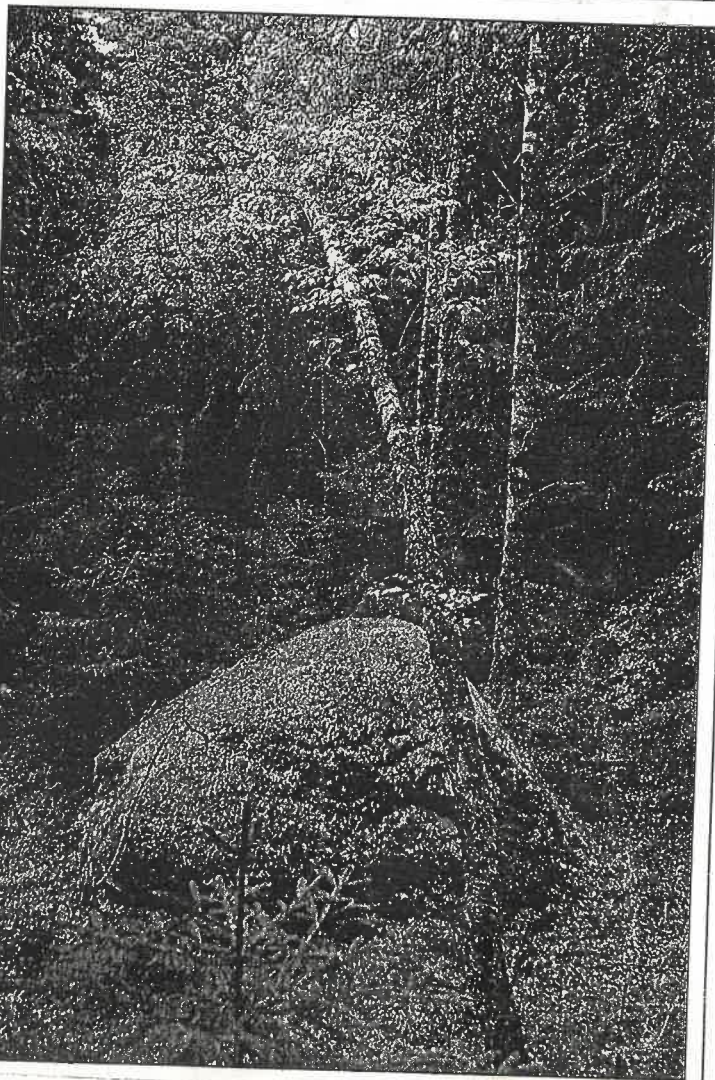
Men syskonens samlade till-
gångar var större än så. För-
utom de pengabuntar som hitta-
des undagömda i husets skåp,
lådor och andra skrymslen
fanns ansevärda summor insatta
på olika bankkonton. Till detta
fick man lägga gården. De fall-
färdiga byggnaderna tydde
skenbart på yttersta armod men
marken och den cirka 45 hektar
stora skogen var desto mer vär-
defull.

Totalt var rundqvistarna goda
för omkring sex miljoner kro-
nor. Grannarna på bygden häpn-
ade. Aldrig hade någon kunnat
ana att de var så rika. De som
levde så knapert. Det hela var
ofattbart, menade man.

Allt lösöre auktionerades

Så snart den fantastiska histo-
rien kom till allmänhetens kän-
nedom började nyfikna vallfär-
da till Duvemåla. Uthusen bröts
upp och minsta skrymsle ge-
nomsöktes. "Kanske det finns
fler gömda burkar", tänkte
mången penninghungerig. Om
skattjägararna var lyckosamma
vet ingen mer än de själva.

De enda släktingar som fanns
kvar efter syskonens bortgång

Trollskogen i småländska Du-
vemåla är som hämtad ur John
Bauers sagovärld. Den har fått
växa orörd i snart hundra år.
Mellan de träden ligger en
mjuk och tjock matta av mos-
sa. Skogen var familjen Rund-
qvists ögonsten. På fotogra-
fiet från 1920-talet ses föräld-
rarna Karl-Wilhelm och Emma
med barnen Herta, Martin och
Naëmi. Troligen var det sonen
Mauritz (infällda bilden) som
stod bakom kameran.

var tre kusiner. Trots att några
av dem då och då träffade rund-
qvistarna hade de ingen aning
om att denna rikedom existera-
de. Och vad värre var. Det fanns
inget testamente upprättat och
därmed ingen arvinge när Mau-
ritz dog.

Det innebar att all kvarlåtens-
skap i stället gick till allmänna
arvsfonden. Det första som hän-
de med dödsboet var att allt lös-
öre auktionerades bort. Den väl-
besökta förrättningen skedde på
rundqvistarnas gård en solig
septemberlördag förra året.

Under många år hade familjen
Rundqvists finrum stått intakt
och obrukat. Även i de andra
rummen hade tingen vårdats
väl. Mycket var undanställt för
att inte nötas i onödan. Det var
som med pengarna. De fanns
men skulle helst inte användas.

VÄND ►

Bröderna Rundqvist levde tillbakadraget och på äldre dar ställde de sällan upp framför en kamera. Dessa bilder med Martin (t v) och Mauritz hör till sällsyntheterna och togs en sensommardag 1984.

ståndet. Trots att föräldrarna ofta talade om att Herta skulle giftas bort blev det aldrig så.

Mauritz stod närmast fadern

Yngst i barnaskaran var lilla Naëmi. Hon var en skygg flicka. Föräldrarna ansåg att hon var lite efterbliven. Andra sa att så inte var fallet. Hon var kuvad och tillbakadragen men inte ointelligent, menade man. Hur det än var hade Naëmi som ung kvinna också drömmar om ett eget hem.

En gång var hon i Emmaboda och köpte ett halvt dussin kaffekoppar av finaste porslin. De packade hon sedan in försiktigt och ställde undan i ett skåp för att ha med sig den dag hon skulle stå brud. Men den dagen skulle

le aldrig komma.

Martin, som var äldste sonen, föddes 1904. Även han var skygg till sin natur och hade dessutom ett häftigt temperament. I själva verket var det den två år yngre brodern Mauritz som var den som kom att stå närmast efter fadern i rang. Karl-Wilhelms planer för framtiden gick ut på att Mauritz skulle ta över gården. Han var bäst skickad att sköta jordbruket, menade fadern.

Martin skulle ta anställning utanför Duvemåla och så småningom skulle det skaffas en mindre gård för hans räkning. Herta skulle giftas bort och Naëmi skulle eventuellt flytta till någon anstalt för svagsinta.

Martin ville också stå på egna ben och fick arbete i en närbelägen leksaksfabrik. Men en dag brann fabriken ner. Martin lär ha sagt att den dagen var den olyckligaste i hans liv. Det fanns inga andra arbetstillfällen i närheten så han fick återvända till gården.

Pengarna sparades "för framtiden"

Så gick åren utan att Karl-Wilhelms planer fullföljdes. De båda bröderna arbetade tillsammans med fadern och systrarna tillsammans med modern i en arbetsfördelning mellan män och kvinnor som brukats på landsbygden sedan urminnes

der. Det utåtriktade liv som föräldrarna en gång fört blev med åren allt mer sparsamt. Det var sällan någon hade ärende från gården och familjen levde allt mer isolerat.

Karl-Wilhelm hade inget intresse av nymodigheter. Jorden skulle brukas som han lärt med hästen som dragdjur framför tråplogen och spannmålen skulle slagtröskas för hand. Sådant som elektricitet, telefon, vatten och avlopp var onödigt. Varför skulle man lägga ut pengar på förändringar när resultatet blev det samma på gammalt hederligt vis? Familjen levde efter naturhushållets principer. De sålde lite ägg, smör, mjölk och potatis. Allt annat gick till det egna hushållet.

Det var mycket sällan någonting köptes. Pengarna sparades för framtiden. En gång om året åkte Karl-Wilhelm till residensstaden Växjö för att ordna sina bankaffärer. Då brukade han alltid köpa med sig en liter konjak eller brännvin som sedan ställdes undan på vinden.

Det berättas att länsman Nordström en gång var på besök och kikade runt i huset. Om han visste var han skulle leta förtäljer inte historien men efter en stund hade han sparat förrådet. "Jo visst, är det mitt brännvin", sa Karl-Wilhelm och tillade: "Men jag har ingen korkskruv", i det att han ville avfärda länsmannens trånande blickar. "Fast det har jag", sa Nordström och slet triumferande fram den nödvändiga tingen.

Annars nyttjades sällan starka drycker i rundqvistarnas hem. Ibland togs flaskan fram vid någon affärssuppgörelse. Som när smeden kom och skodde om hästarna. Då bjöd Karl-Wilhelm alltid smeden på två supar. Han själv och Mauritz fick också två, men Martin fick bara en sup. Så hölls rangordningen mellan sönerna levande även i det fallet.

Vilhelm Mobergs ande lever kvar

Av rundqvistarnas ägor var det inte mycket som lagts under plogen. Det mesta var skog. Och skogen var deras ögonsten. Från den dagen Karl-Wilhelm tog över ägorna avverkades nästan ingenting i skogen. Den fick växa fritt utan att växa igen.

Ur ekonomisk synpunkt var det olönsamt eftersom skogen kom att växa mycket långsamt. Men även om rundqvistarna var snåla var de inte giriga. De såg inte skogen som en ekonomisk tillgång utan snarare som ett vackert reservat. I folkmun kal-

Herta var en ung och vacker flicka med flera beundrare och friare. Men fadern avfärdade dem alla. När han till slut hittade en som dög ville mannen inte själv. Hertas giftastankar fick stanna vid drömmar.

Herta skulle giftas bort, men ingen dög i familjens ögon...

lades den för "Trollskogen" och var ett kärt strövmråde för många människor i bygden.

Duvemåla är känt i den svenska litteraturen inte minst genom Vilhelm Mobergs försorg. I gården mitt emot Rundqvists bodde en gång Mobergs morföräldrar. Huset är rivet sedan många år tillbaka. Kvar finns bara delar av grunden.

Där var Vilhelm Moberg ofta på besök som liten och kanske var det den gården han hade som förebild när han senare gjorde Duvemåla världsberömt i sin romansvit om utvandrarerna. Det var där huvudpersonen Kristina hade sitt föräldrahem och det var till denna bygd med dess ljusa sommarnätter, blommor, fåglar och astrakanträd hon drömde sig tillbaka, när hon greps av hemlängtan i det nya landet.

Man tycker sig känna igen atmosfären ur Vilhelm Mobergs småländska miljöbeskrivningar i denna bygd. Här verkar tiden ha stått stilla länge. Kanske är det när man står på rundqvistarnas gård, vid sidan om den gamla brunnen med den klassiska hävstången, och betraktar de gamla mossbelupna knotiga träden eller då man blickar upp

mot den fem meter höga syrenen framför huset som den mobergska stämningen känns som mest framträdande.

Eller kanske är det när man går över ängarna intill gården, passerar de gamla höhässjorna och kliver över högarna av sten som trötta armar en gång lyft ur den magra jorden som man erfar hur gångna tiders flitfulla anfäder och anmödrar strävade i sin ibland hopplösa kamp för det dagliga brödet.

Vid den östra ängens slut börjar Trollskogen. Det finns ingen övergång mellan äng och skog. Man tar bara ett steg så är man inne i denna täta skog. I Trollskogen möter man tystnaden på ett mycket omedelbart sätt. Mossan ligger som ett decimetertjockt täcke mellan de högresta träden.

I detta gröna och vita mosstäcke ligger stora stenblock som utslängda i grupper, ibland skjuter de upp ur underjorden, med sidorna fulla av lavar. Det är som ett landskap hämtat ur John Bauers sagovärld. Under vilket block som helst kan man förvänta sig att något mystiskt skogsväsen har sin hemvist.

Det är skogens tystnad som råder. Understundom bryts den av fågelsång eller ljudet av något fyrfota djur som rör sig i buskarna. En liten bäck porlar lättjefullt i närheten. Men annars hörs här ingenting från världen utanför.

Det är inte svårt att förstå att familjen Rundqvist hyste en oerhörd vördnad för denna skog. Även sedan Karl-Wilhelm och Emma gått bort fortsatte omvårdnaden genom sönerna och dottrarna.

Blev aldrig av att modernisera

Karl-Wilhelm avled 1948 och fyra år senare dog Emma. De fyra barnen tog föräldrarnas fränfalle mycket hårt. De var själva medelålders och alla ambitioner och drömmar om självständighet hade skingrats under tidens gång. Nu var det för sent att slå sig fri. Allt fick förbli som det varit när föräldrarna levde.

Nämndemannen Axel Andersson, som var boupptecknare efter Karl-Wilhelms död, sa efteråt att "Det var ju inte så förmöget som folk pratar om". Människorna på bygden undrade. Hade man haft så fel? Alla historier som gick om att de hade så rysligt mycket pengar. Att de stod uppe om nätterna och strök sedlar. Var det bara skrönor?

Efter föräldrarnas död talade syskonen om att modernisera li-

Trollskogen såg de som ett vackert reservat, inte en ekonomisk tillgång...

tet, att dra in vatten och el. De köpte t o m en elektrisk lampa. Men det hela stannade vid funderingar. Liksom så många gånger tidigare sköts idéerna på framtiden. De fortsatte att leva som de alltid gjort. De gick upp i soluppgången och lade sig i skymningen.

Om Herta gick och funderade över ungdomens skrinlagda giftnasplaner var inte lätt att säga. Men när frågan någon gång kom på tal så sa hon att man måste förlika sig med sitt öde. "Hur ska jag kunna lämna pojkarna", sa hon.

Men en snickare från Kalmar arbetade en tid i närheten. Han och Herta språkade ofta med varandra vid vägkanten och en dag kom han med blommor till henne. Pojkarna körde genast in Herta i huset. "Hon ska inte stå här och skräpa utan sköta arbetet", menade de. Det var tydligt att de kände sig hotade av snickarens tilltag. Sedan sågs han och Herta inte mer.

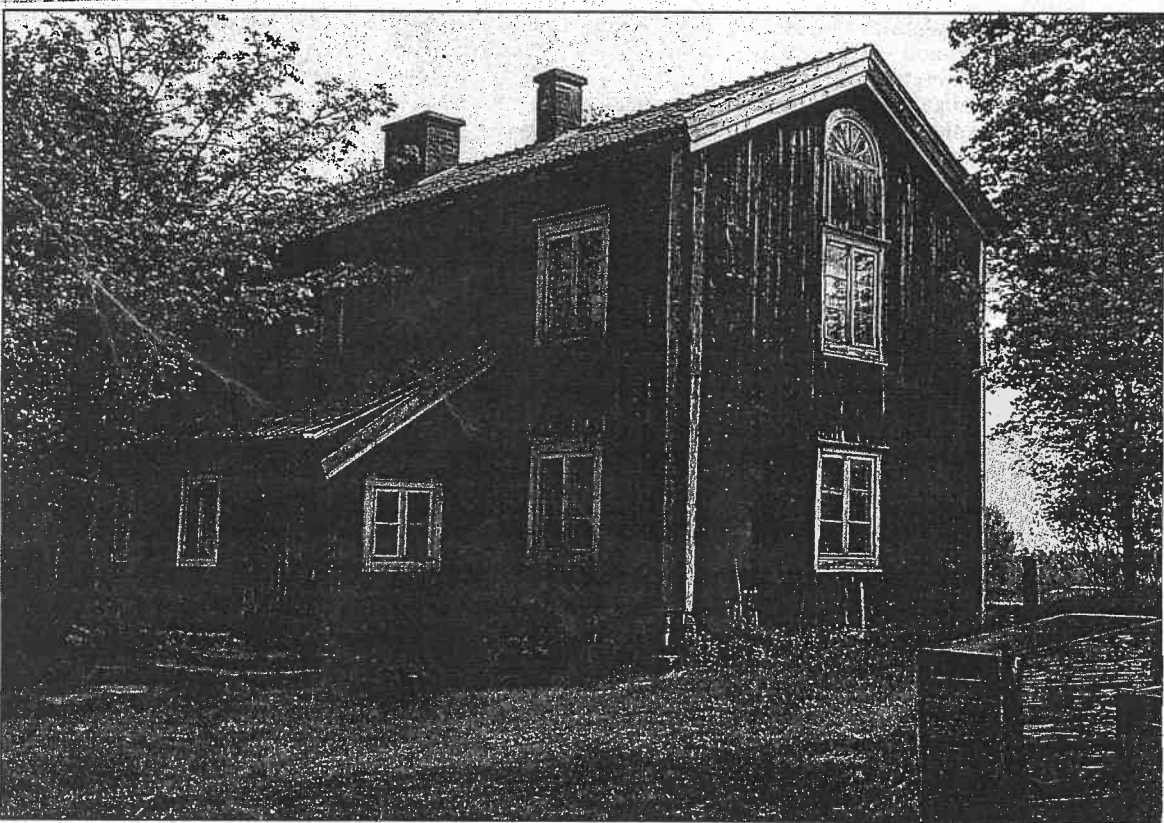
Martin for ut mot vägarbetarna

När Karl-Wilhelm var i livet var umgänget med grannarna gott. Visst kunde han vara sträv och misstänksam ibland men det gick alltid bra att prata med både honom och Emma. Men deras barn var mer hetlevrade och vid några tillfällen blev det ren grannfejda i Duvemåla.

En gång gällde striden den nya landsvägen till Emmaboda. Alla gamla byvägar skulle anslutas till vägen och i en del fall bredas och förbättras. Byns vägförening beslöt att en liten del av rundqvistarnas skog skulle bort. Bröderna vägrade.

När vägverket kom med sina motorsågar blev Martin ursinnig och sprang ner till vägen med yxan i högsta hugg. "Latdjävlar. Ni har inte här att göra!" skrek han. Innan han gick till attack mot de vettskrämda vägarbetarna fick Mauritz hejda brodern. Vägarbetet genomfördes men bråken om byvägen fortsatte som en evig följetong under många år. Först på 1960-talet fälnade dispyterna med grannar och myndigheter.

Forts på sid 15

Sedan föräldrarna gått bort bodde syskonen Rundqvist kvar på gården i Duvemåla i resten av sina liv. Ingen anade att bakom deras enkla och till synes fattiga fasad doldes en stor förmögenhet.

De hade miljoner gömda på gården

Forts från sid 13

Syskonen Rundqvist tyckte inte om oannonserade besök. Men annars var de alltid oerhört gästfria de få gånger någon besökte dem. Även om de sällan visade sig utanför gården, följde de alltid med i vad som hände med världen utanför. Barometern prenumererades och betalades alltid punktligt.

Det fanns bara en cykel på gården och den använde Mauritz till sina ärenden. När folk på bygden såg honom komma talade man om "pastorn" eftersom han alltid var svartklädd med stor svart slokhatt. Herta tog ibland bussen till Emmaboda och handlade. När hon kom tillbaka brukade Mauritz möta henne uppe vid landsvägen och bära hem varorna. Martin och Naëmi lämnade aldrig gården.

Förkrossade när Naëmi dog

Ivar Karlsson, 58, har en handelsträdgård i Duvemåla och när gårdarna i gamla Duvemåla avfolkades, en efter en, var han till slut ende grannen till rundqvistarna.

— Hade jag något ärende till gården var det alltid Mauritz som förde talan. Martin kunde man knappast prata med. Naëmi var en liten hopsjunken gumma med sjaletten långt nerdragen i pannan. Hon ville heller aldrig tala med någon utan höll sig undan. När någon kom på besök försvann hon ut i köket. Rangordningen mellan syskonen märktes tydligt och var egendomlig på många vis. Naëmi var litet av hackkyckling och det var särskilt Martin som hunsade henne, säger Ivar Karlsson.

— Så länge Herta var i livet var det ordning på gården. Hon lagade härlig mat och hennes bakverk var vida kända. Alla kläder tillverkades av flickorna och även om de alla såg ut som från "anno dazumal" så var de hela och rena. Inne i huset var det också alltid rent. Men allt eftersom åren gick märkte man att det mesta förföll mer och mer. Naëmi var klen och ofta sjuk. Herta orkade mindre och mindre. 1981 insjuknade Naëmi och hamnade på lasarettet i Kalmar. En läkare ringde och sa att hon var döende. Han bad Herta åka dit. När läkarna såg vilket dåligt skick Herta var i blev även hon

inlagd. Någon dag senare avled Naëmi, 72 år gammal.

Mauritz var förkrossad efter systemens död. Han gick hopsjunken med sin käpp. "Det är knappt man kan bära det", sa han och grannarna förundrades över hur mycket han höll av sin lillasyster samtidigt som Martin inte verkade sörja alls. Naëmi begravdes i stillhet med Mauritz som ende deltagare.

Herta kom hem igen men blev aldrig riktigt frisk. Hon orkade knappast laga någon mat och distriktssköterskan som besökte henne såg att det behövdes rejäla insatser i huset. Syskonen levde i fullständigt armod. Men pojkarna var besvärade över sköterskans intrång så det enda hon kunde göra var att se till att de fick ordentlig mat.

Ett servicehem började köra ut mat till syskonen. Men pojkarna vägrade äta. "Det är bara Herta som ska ha", menade de och ställde ut resten till katten.

— När jag någon gång kom dit i skymningen hade de bara en svag lampa i köket. I rummet vid sidan om köket låg Herta på ena långsidan i en säng och pojkarna låg tillsammans på den andra i en gammal soffa som mest liknade en stor sockerlåda. De var otroligt magra och det är ofattbart hur de klarade hygien, säger Ivar Karlsson och tillägger:

— Sanningen att säga tror jag inte de tvättade sig på åravis. Särskilt inte efter Hertas död. Då var röran total. Allt var igengrovt av smuts i stugan och både Mauritz och Martin var svarta som sotare. Herta var ofta intagen på lasarett men dog till slut i hemmet en januardag 1986. Hon blev 84 år.

Distriktssköterskan och socialtjänsten gjorde vad de kunde för att få Martin och Mauritz att flytta till ett äldreboende men

Ivar Karlsson var rundqvistarnas siste granne. Han hoppas att myndigheterna ska förklara gården som kulturminne och skogen som naturreservat.

de vägrade. Man fortsatte ställa ut mat till bröderna men det var sällan de åt något av den. I november 1988 var Martin hos läkare för att kontrollera hjärtat. Han var så krasslig att det knappt blev någon diskussion om att föra honom till Tallbäckens sjukhem i Emmaboda.

Såg dammsugare för första gången

Väl inlagd på sjukhemmet fann sig Martin väl tillrätta. "Får man kaffe på sängen här?" sa han förundrat. Fem dagar före julafton avled Martin på grund av sitt hjärtfel.

Dagen före julafton var en av kusinerna på besök hos Mauritz. Han satt orörlig i en stol som om han var död. Kusinen slog larm men när ambulansen kom vaknade Mauritz plötsligt till liv. "Vad är det fråga om? Stör inte julfriden", sa han ilsket.

De fick lägga honom i sängen med storstövorna på och sedan avlägsna sig. Där låg Mauritz äntligen som ensam ägare till

På kyrkogården i Algutsboda står gravstenen över rundqvistarnas sista viloplats. "De utnyttjade inte vår välfärd", sa prästen träffande i sitt minnestal efter Mauritz död.

gården precis som fadern en gång önskat. Men det varade inte länge. En kort tid senare togs han in på äldreboendet.

— Jag hälsade på honom där i mars förra året, berättar Ivar Karlsson. Han var pigg och ren. Klädd som en gentleman med snygga skor, byxor med pressveck och fin skjorta. "Här är så goer mat och så granna däkör (flickor)", sa han med glimten i ögat.

— Allt måste varit omtumlande för honom. Jag tror det var första gången han såg en dammsugare. Tyvärr var det nog så att den goda maten blev för mycket för honom. Kroppen och främst magen tålde inte omställningen från ett liv i svält. Man kan nästan säga att han åt ihjäl sig.

Så gick den siste rundqvistaren ur tiden och efter en tid uppdagades vilken enorm rikedom som dolts i skenet av deras fattigdom. Pengafyndet avslöjade att föräldrarna troligen varit mer förmögna än vad som redovisades vid bouppteckningen. Samtidigt stod det klart att syskonen sedan de erhållit folkpension knappast använt mer än en halv pension varje månad. Resten sattes in på banken.

Det faktum att allmänna arvsfonden tagit över egendomen har fått olika intressegrupper i Emmaboda kommun att börja agera för att gården och framför allt Trollskogen ska bevaras som naturreservat. Den har alltid varit ett populärt utflyktsmål och det vore en tragedi att se den skövad av skogsbolagen, menar man.

— Alltför mycket av vår gamla bondekultur har försvunnit för alltid. Nu har man ett unikt tillfälle att ta tillvara en 1700-talsgård, ängar som i stort sett ser ut som de gjort i hundratals år och så denna fantastiska skog. Kanske kunde man göra om gården till ett Vilhelm Moberg-hus, säger Ivar Karlsson som är starkt engagerad i frågan.

Men kommunen har inte råd att köpa egendomen. Skulle arvsfonden sälja fastigheten blir det bara intressenter som är ute efter skogens virkesvärde som kan spekulera. Därför hoppas man på att arvsfonden ska skänka området till Emmaboda.

När detta skrivs är det ännu oklart vad som kommer att ske med Trollskogen. Ärendet ligger hos länsstyrelsen i Kalmar, vars naturvårdsenhet uttalat sig positivt för reservatstanken. Huru länsstyrelsen än uttalar sig ligger det avgörande beslutet hos allmänna arvsfonden och regeringen. ■

De levde som på 1800-talet men lämnar miljoner efter sig

I dag är det nästan spökligt tyst ute vid den gamla gården i Duvemåla. Den stora, timrade mangårdsbyggnaden från 1700-talet förefaller ha stått obebodd i årtionden och köksdörren är igenbommad samt försedd med ett rejält hänglås.

Ingen kan tro att här bodde människor fram till helt nyligen. Fyra syskon Rundkvist, som inte unnade sig någonting. Levde som fattiglappar – fast de var miljonärer. De skulle ha kunnat tapetsera varenda vägg i huset med tusenlappar – i stället gömde de pengarna i madrasserna – på klassiskt sätt – samt i hyllor och lådor.

Martin, Herta, Mauritz och NaimF – syskonkvartetten slöt sig inne som i ett skal, oemottagliga för all påverkan utifrån.

□ Försökte få kontakt

De allra närmaste grannarna försökte upprätthålla någon form av kontakt – som t ex trädgårdsmästare Ivar Karlsson, som har sin handelsträdgård alldeles intill. Och kusinbarnen gjorde på senare år sitt till för att försöka hjälpa de fyra äldre syskonen, alla födda i seklets början, men även för dessa var det svårt att få ordentlig kontakt.

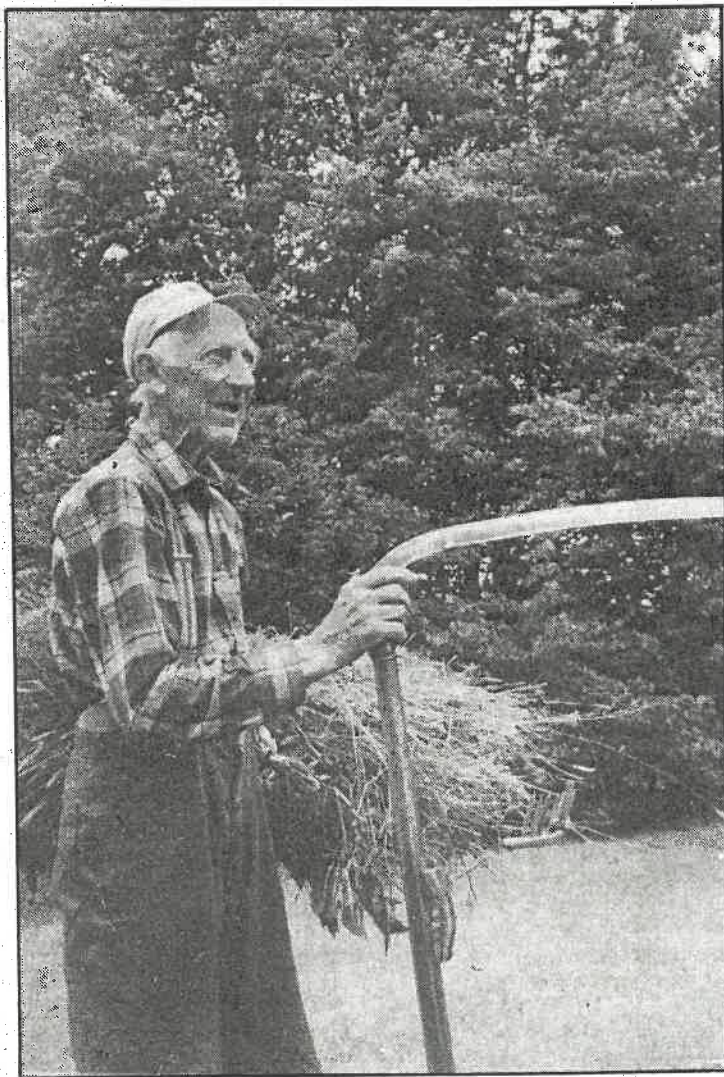
De avstod konsekvent från alla moderna bekvämligheter. Sitt vatten hämtade de ur brunnen på gården. Avloppet bar de ut och stjälpde av bakom lagårn. Elektricitet betraktade de som en onödig lyx. Ja, de kostade inte ens på sig att använda en nyinköpt fotogenlykta, utan nöjde sig med skenet från en gammal stallykta – om de nu över huvud taget stannade uppe efter mörkets inbrott.

□ Inget testamente

Under 80-talet har de gått bort, en efter en. Mauritz var den siste i livet. Honom lyckades man övertala, till slut, att flytta in ett rum på Ekebo servicehus i Älgutsboda, där han slutade sina dagar i mars i år.

Sen har det spekulerats i vem som skulle få arva – kusinbarnen låg förstås närmast till hands. Huset genomsöktes och det var då man hittade alla pengarna. Allt mellan en halv och en miljon kronor i kontanter har nämnts. Ofattbart. Tiouentals kronor utgjordes av sedlar, som är ogiltiga i dag. Hundralappar, som skulle varit inlösta för länge sen.

Men något testamente påträffades inte – i varje fall inget som var undertecknat.

Att komma syskonen så nära att man kunde fotografera var omöjligt – för alla utom "grannens pojke", som här har fångat Martin under slätterarbete.

Foto: Jan-Erik Karlsson

Och därmed stod det klart att alla tillgångar tillfaller allmänna arvsfonden, som på nytt uppdrog åt advokat Ingemar Johnson i Nybro att skingra boet.

I lördags hölls auktion på lösoret på gårdsplanen ute i Duvemåla. Ryktet om de mystiska syskonen, som gick klädda i lump men var rika som troll, hade spritt sig vida omkring. Vad kunde finnas innanför väggarna i det gamla huset, som inte bestrukits med rödfärg på åtskilliga år?

Jodå, där fanns en hel del. Rejåla saker också. En gammal chifonjé såldes för 8.000 kronor. Där bars ut tjocka rullar med hemvävda trasmattor, som aldrig använts. Oanvänt linne av bästa kvalitet likaså. Gamla utdragssoffor, där syskonen låg skavfötters, begärligt glas från småländska hyttor, äkta silver, porslin och mycket annat.

□ Enastående

– Det här är något fullständigt enastående, tycker advokat Johnson när han tar en liten paus för att trycka ner en varmkorv och en kopp kaffe. Kan du fatta hur människor kunde leva så här – och ändå vara nerlusade med pengar...?

– Minst fyra miljoner kronor räknar jag med att kunna leverera in till arvsfonden när allt är klart. Auktionen ger ett par hundra tusen. Plus alla kontanterna...

Ja – dessutom själva gården. 57 hektar mark beväxten med jättehöga granar och furor. Prima virke. Här har inte sågats ner ett träd på kanske 50 år.

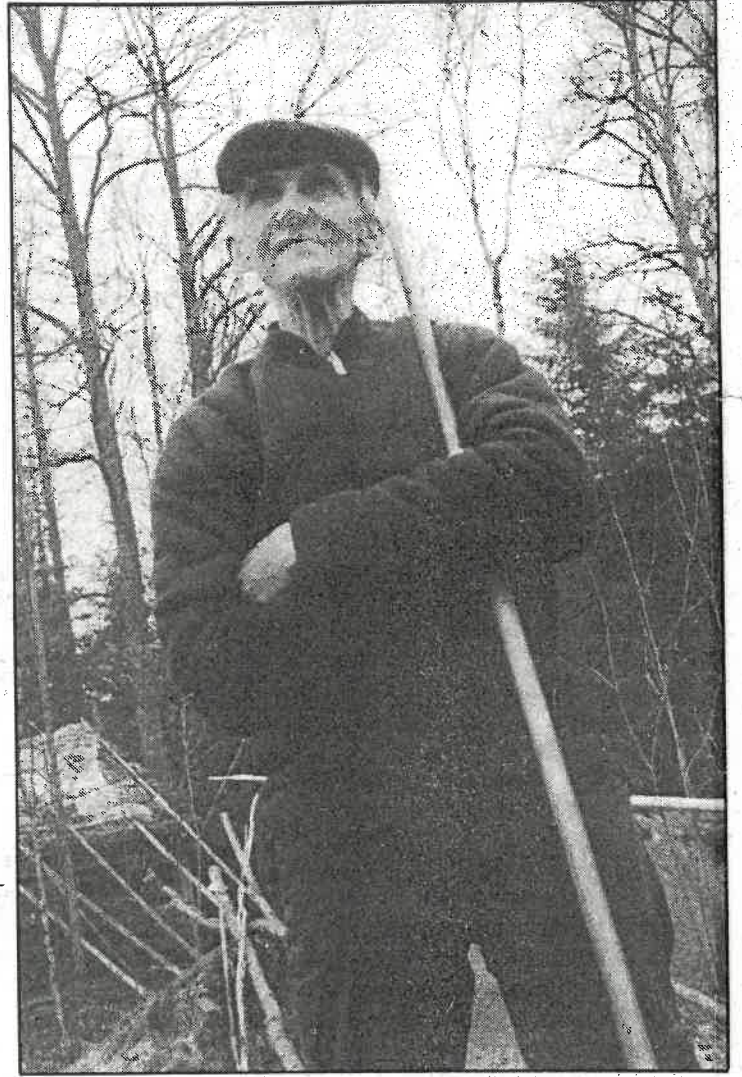
– Här finns bortåt 13.000 kubikmeter timmer, färdig att bara hämta för den som köper gården, konstaterar kommunalrådet Lennart Gustavsson, som blandade sig med övriga nyfikna den här dagen.

D v s avverkningsbar skog för mellan 3 och 4 miljoner kronor. Den gården behöver man inte sätta sig i skuld för att köpa.

□ Rena sagoskogen

Och vilken skog sen – något mera småländskt går inte att uppbringa. Trolskaste John Bauer-skog från sagornas underbara värld. Dessutom begävad med andra, stora naturvärden. Som t ex Duvemålaberget – en av de högsta punkterna i hela Älgutsboda.

Den var dom stolta över, syskonen. Sin skog. Det var kanske därför den fick stå orörd – för

Mauritz Rundkvist var den som skötte de fåtaliga kontakterna med yttervärlden.

Foto: Jan-Erik Karlsson

några pengar behövdes ju inte.

Nu får vi se hur höga anbuden kan bli – dessutom finns det krafter i rörelse för att göra hela gården till ett naturreservat. Så rika värden anses den ha.

□ Bara tusenlappar

Trots allt måste förstås även de mest inbundna människor ha någon form av kontakter med yttervärlden. Lantbrevbäraren var en viktig länk – allra viktigast var att han vid varje pensionsutbetalning till de fyra syskonen hade med sig – tusenlappar! Bara tusenlappar – det hade han strikta order om. Pengar som omedelbart buntades ihop med det som tidigare fanns och gömdes undan någonstans i huset.

Mauritz svarade för de knapphändiga inköpen. Då tog han på sig svart kostym och långrock och satte en likaledes svart, bredbrättad hatt på huvudet och cyklade in till Broakulla Konsum. Där såg jag honom åtskilliga gånger.

□ Radio i säcken

Dessutom hade syskonen gjort ett litet avsteg från sitt hårdnackade motstånd till moderniteter. De hade inköpt en liten transis-

torradio! En gång om året svepte Mauritz in den i papper, stoppade den i en säck, som spändes fast på pakethållaren. Sedan cyklade han iväg in till Emmaboda för att – byta batterier. Och då var det säkrast att Lasse själv var på plats – ingen annan anförtröddes att öppna den apparaten.

Hur kan fyra syskon formas till ett så märkligt leverne som "Rundkvistarna"?

□ Finare folk...

Ja, pappa Karl Vilhelm och mamma Emma ansåg sig vara lite "finare folk" – och var det säkert också vid sekelskiftet. De höll distans till andra och barnen blev strängt uppfostrade, har det berättats. Kanske var det en hyllning till föräldrarna att låta allt bli vid det gamla...?

Ända fram till mitten på 70-talet höll fyra syskonen djur på sin gård. Givetvis var det självhushållsprincipen som hyllades – någon gång vartannat år hände det att de köpte en ny ko till sin lagård, som än i dag förefaller vara i bättre skick än den spöklika mangårdsbyggnaden med sitt stora hänglås för köksdörren.

Håge Mattisson